

1. KOMMISJONENS OPPNEVNELSE OG MANDAT

Stortingets granskingskomisjon ble oppnevnt ved Stortingets beslutning 1. februar 1994.

Beslutningen har denne ordlyd, se Innst S nr 60 (1993-94) side 4-5 og Stortingsforhandlinger 1993-94 side 2000 flg:

- "1. Stortinget oppnevner en granskingskomisjon som skal granske alle forhold i forbindelse med påstander om at politiets overvåkingstjeneste, Forsvarets sikkerhetstjeneste og Forsvarets etterretningstjeneste, eller personer knyttet til disse tjenester, har vært engasjert i ulovlig eller irregulær overvåking av norske borgere. De eventuelle saker og spør som måtte finnes i de offentlige tjenester, skal følges og avklares så langt dette er mulig. I denne sammenheng skal kommisjonen særlig ha for øyet disse tjenesters eventuelle samarbeid med partier, organisasjoner eller institusjoner. Granskingskommisjonen skal såvidt mulig klarlegge når eventuelle saker eller prosjekter ble påbegynt, hvordan de utviklet seg og når de ble avsluttet.
2. For å klarlegge disse forhold skal kommisjonen foreta de undersøkelser den finner nødvendige og føre samtaler med/avhøre de personer som det er grunn til å anta kan bidra med relevante opplysninger.
3. Granskingsperioden omfatter tiden fra 1945 til kommisjonen avgir sin rapport. Innenfor mandatets ramme vektlegger granskingskommisjonen etter eget skjønn de saksområder og tidsperioder den finner påkrevet.
4. Stortinget ber Regjeringen bruke den kompetanse den har etter gjeldende lovgiving til å fritta næværende og tidligere tjenestemenn for taushetsplikt overfor kommisjonen.
5. Kommisjonen antar selv den sekretærhjelp og engasjerer den ekspertise den finner nødvendig.
6. Stortinget forutsetter at det materiale som måtte foreligge hos offentlige myndigheter fra andre undersøkelser som pågår eller er avsluttet, stilles til kommisjonens disposisjon. Stortinget forutsetter at alle offentlige arkiver og mulig annet materiale stilles til rådighet for kommisjonen.
7. Kommisjonens undersøkelser skal munne ut i en rapport til Stortinget. Hvordan dette skal foregå, herunder spørsmålet om behovet for eller ønskeligheten av delrapporter, drøftes med Stortingets organer når tiden for avgivelse av rapporten nærmer seg.
8. Kommisjonen skal bare rapportere til Stortinget. Dens medlemmer og sekretariat samt de personer den måtte engasjere til å foreta undersøkelser for seg, plikter å bevare taushet om forhold de blir kjent med i denne egenskap, med mindre det gjelder bruk av opplysningene for å oppnå det formål de er innhentet for.

..."

Som medlemmer av kommisjonen ble enstemmig oppnevnt, vedtakets pkt 11:

Høyesterettsdommer Ketil Lund, leder
Advokat Regine Ramm Bjerke
Professor Berge Furre
Generalmajor Torkel Hovland

Likestillingsombud (nå lagdommer) Ingse Stabel.

Kommisjonens sekretær har vært førstestatsadvokat Hans-Petter Jahre.

Mandatet og kommisjonens sammensetning ble foreslått av en særskilt komité, oppnevnt 8. desember 1993 i samsvar med Innst S nr 38 (1993-94) fra Stortingets presidentskap. Den særskilte komiteen fremla sin innstilling 18. januar 1994, se Innst S nr 60 (1993-94).

Bakgrunnen for Stortingets vedtak var de mange påstander om ulovlig overvåking av norske borgere, som gjennom mange år er fremkommet i forskjellige sammenhenger og i ulike publikasjoner, og som nådde et høydepunkt høsten 1993, jf Innst S nr 60 side 1.

I den særskilte komiteen hadde et mindretall bestående av komiteens medlem fra Rød Valgallianse foreslått at kommisjonen i tillegg fikk følgende medlemmer, se Innst S nr 60 side 4:

Reidar T. Larsen

Vegard Holm

Under stortingsbehandlingen falt dette forslaget mot en stemme, jf Stortingsforhandlinger s 2001.

Kommisjonens mandat er nærmere drøftet i 6.1 og 6.2 nedenfor.

Kommisjonens arbeidsmåte, herunder sammensetningen av sekretariatet, går frem av kapittel 3.

Den særskilte komiteen la til grunn at det burde vedtas en egen lov som ga granskingskommisjonen myndighet som en domstol til å avhøre vitner mv direkte for kommisjonen, se Innst S nr 60 side 2. I Innst O nr 24 (1993-94) la komiteen frem forslag om en slik lov. Loven ble vedtatt i samsvar med innstillingen, se lov 25. mars 1994 nr 6 om granskingskommisjonen for gransking av påstander om ulovlig overvåking av norske borgere. Loven er nærmere omtalt under 3.1.2.